

Odbory? Vítěz parlamentních voleb

Komentátor Lidových novin **Jan Macháček** se každý týden ptá českých ekonomů, pedagogů a analytiků, co soudí o aktuálních a žhavých tématech ze světa ekonomiky a financí.

Českým odborům poprvé po dlouhé době začal narůstat počet členů. O odborářích se v poslední době hodně mluví v souvislosti se mzdovými požadavky, kde by mohly sehrát užitečnou úlohu i podle mnohých, kteří se ještě nedávno hlásili k pravici.

Jsou české odbory stále partou neškodných strýců z ROH?

Mají být odbory silnější a hlasitější? Jaká jsou pro a proti? Jsou české odbory stále partou neškodných strýců z ROH? Co by mělo být jejich vzorem?

Na severu Evropy jsou odbory silné, patří k silným partnerům vlády a společnost se na tom shoduje.

Na jihu Evropy jsou odbory výbušnější, agresivnější, militantnější, více rozdrobené.

Ve Spojených státech zase byla dlouhá období, kdy byly odborářští šéfové spojeni s mafii a symbolizovali korupci. Jak českým odborům prospívá, že jsou tolik svázaný se sociální demokracií?

Autor je předseda správní rady Institutu pro politiku a společnost

ILUSTRACE RICHARD CORTÉS

Helena Horská: Teprve špatné časy ukáží

Českým odborářům, jmenovitě Josefu Středulovi, se podařil husarský kousek. Aniž by kandidovali, vyhráli parlamentní volby. Politici se před volbami neodvážili tvrdit, že růst mezd musí být zasloužený, že nelze po ekonomice chtít, aby se ze dne na den zbavila své závislosti na levné práci a začala vyrábět hotové a ideálně technologicky vyspělé výrobky pro konečné zákazníky. Jednoduše si plácnout s odboráři a tvářit se jako politik-lidumil, kterému záleží na blahobytu občanů.

DEBATA JANA MACHÁČKA

Až špatné časy prověří, jestli se politikům sázka na spojení s odbory vyplatila a jestli odbory během své kampaně za vyšší mzdy získaly nové věrné členy, nebo jejich počet opět poklesne.

HELENA HORSKÁ
hlavní ekonomka Raiffeisenbank

Lubor Lacina: Změna ekonomiky roztrhne síly

Roli odborů v blízké budoucnosti budou ovlivňovat dva faktory. Prvním bude situace na

trhu práce. Pokud se nezaměstnanost blíží své přirozené míře, potom samy podniky soutěží o kvalitní zaměstnance a chrání si své stávající. Role odborů roste spíše v době ekonomických krizí.

Druhým faktorem bude změna struktury ekonomiky a demografický vývoj. Ve službách (ale i ve státní správě) je těžší sdružovat zaměstnance v odborech. Vyjednávací síla roztržitých odborů je slabá. S demografií souvisí nástup generace mileniálů, kteří stále více věří v sílu jednotlivce při vyjednávání se zaměstnavatelem, nebo v sílu neformálních sítí.

LUBOR LACINA
think tank
Mendelovo evropské centrum

Z dalších odpovědí...

Chování našich odborů v listopadovém období lze ocenit velmi pozitivně. Jejich požadavky byly vesměs uvážlivé a mírné, což odpovídalo potřebám země. V dnešní situaci nejlépe prospějí dalšímu rozvoji energičtějším tlakem.

EDVARD OUTRATA
státní úředník ve výslužbě

Mzdový růst výrazně překračuje růst ekonomiky, což je těžko udržitelné. Na straně druhé naše průměrná mzda stále činí přibližně 50 procent průměrné mzdy v EU. Test mzdové konvergence bude též testem toho, zda odbory budou dál představovat mocnou a konstruktivní sílu ovlivňující podmínky pracovního trhu u nás.

PETR ZAHRADNÍK
člen Evropského hospodářského a sociálního výboru, Brusel;
ekonom České spořitelny

Ekonomie považuje za prokázané, že vyjednávací síla manažerů a vlastníků firem málokdy stačí na to, aby v horších časech snížili mzdy, jejichž zvýšení si odboráři vybojovali.

DUŠAN TRÍSKA
Národohospodářská fakulta VŠE

V rozvinutých ekonomikách je otázka odborů často spojována s podílem zaměstnanců na majetku firem. V USA mají takoví zaměstnanci údajně o pět až deset procent vyšší kompenzaci a do důchodu odcházejí bohatší o 200 procent. Tímto modelem by se měly inspirovat i středoevropské firmy.

JAN PRAVDA
Sanning Capital, Pravda Capital

Debata je redakčně krácena. Celé texty na webu [Českapozice.lidovky.cz](http://ceskapozice.lidovky.cz)

Češi splácejí dluhy s německou pečlivostí

Podíl domácností, které nezvládají hradit své závazky, klesl meziročně na 4,4 procenta • V Řecku je to skoro 48 procent

VOJTĚCH WOLF

PRAHA Přestože Češi jezdí spíše v octavích než v passatech jako Němci, jsou si v ekonomickém chování se svými západními sousedy více než podobní. Nejenže například investují podobně konzervativně své peníze, blízcí jsou si i ve splácení dluhů.

Problémy se závazky po splatnosti v podobě hypoték, spotřebitelských úvěrů či plateb za vodu a energie mělo loni v České republice podle dat Eurostatu 4,4 procenta domácností. Jde o druhý nejlepší údaj v Evropě – hned za premiánty z Německa, kde tento ukazatel činil 4,3 procenta.

Za deset let si přitom Česko polepšilo. Ještě v předkrizovém roce 2007 splácely tuzemské domácnosti hůř než třeba Estonci, Dánové, Nizozemci či Rakušané.

„České domácnosti mají dlouhodobě ve srovnání s ostatními zeměmi EU relativně malé potíže se splácením svých závazků. Zatímco podle průzkumů Eurostatu dluží v Česku po splatnosti něco málo přes čtyři domácnosti ze sta, na Slovensku je to takřka osm domácností a v Rakousku sedm domácností ze sta.“ srovnává situaci v okolních zemích Luděk Čermák, předseda úvěrového registru Solus. Na samém dně žebříčku pak stojí Řekové. V zemi, která se už roky potýká s problémy, dosahuje míra nesplácených závazků skoro 48 procent.

Čechům hraje do karet současný stav ekonomiky. Hospodářství roste meziročním tempem kolem

Dlužníci v prodlení

Kolik procent domácností má v Evropě závazky po splatnosti (jde o závazky z hypoték, spotřebitelských půjček, plateb za energie, vodu, teplo, za jiné půjčky a splátkový prodej)

(rok 2016, v %)	Zdroj: Eurostat
Německo	4,3
ČR	4,4
Norsko	4,7
Nizozemsko	5,0
Lucembursko	5,2*
Švédsko	5,4
Dánsko	5,8
Rakousko	6,5
Belgie	7,0
Slovensko	7,5*
Švýcarsko	8,5*
V. Británie	8,7
Francie	8,8
Estonsko	8,9
Malta	9,2
Portugalsko	9,3
Španělsko	10,6
Itálie	10,7
Litva	10,7
Finsko	10,9
Polsko	11,0
Lotyšsko	14,9
Island	15,3*
Irsko	15,9*
Slovinsko	17,4
Maďarsko	19,0
Rumunsko	19,7
Chorvatsko	27,2
Kypr	31,6*
Bulharsko	34,2
Řecko	47,9

4,5 procenta, úrokové sazby jsou stále nízké a panuje rekordně nízká nezaměstnanost. Právě lepší hospodářská situace a možnost získat snadno práci motivuje lidi

k řešení svých závazků. „U našich klientů registrujeme zvýšený zájem o rozložení dluhu pomocí splátkového kalendáře. Stále větší procento lidí chce svou finanční situaci řešit a pomocí nižších splátek se postupně z dluhů dostávají.“ říká Markéta Kolářová ze společnosti KRUK, která se na správu pohledávek zaměřuje.

Užít si ano, ale splácet už ne

Češi se mohou příznivou statistikou chlubit ještě z jednoho důvodu. Půjčují si smysluplněji a struktura úvěrů je tak příznivější. Obecně totiž vedou hlavně hypotéky a jiné úvěry spojené s bydlením. Právě ty dlouhodobě vykazují nižší podíl dluhů po splatnosti než například kreditní karty. Největší riziko pak představují bezúčelové půjčky na spotřebu.

„Pro danou chvíli si zlepšíme životní standard, ale pokud se dostaneme do finančních problémů nebo ztratíme zaměstnání, mohou nás stáhnout do dluhové spirály,“ říká Kolářová.

„Nejvyšší míru nesplácení evidujeme u úvěrů určených na spotřebu, ať už jde o spotřebitelské úvěry, či kreditní karty. Nejlepší platební morálku zaznamenáváme naopak u úvěrů na bydlení,“ potvrzuje Lenka Novotná, výkonná ředitelka Bankovního registru klientů informací.

Faktem je, že data Eurostatu nemusejí obsahovat všechny problémové dlužníky. „Může jít například o občany, kteří si vzali půjčky v tzv. šedé zóně, kde malé společnosti neprověřovaly dostateč-

ně schopnost klientů úvěry splácet, a často dokonce spoléhaly na zástavy nemovitostí, kde skutečným cílem nebylo získat splacenou půjčku, ale dostat se k této nemovitosti,“ říká Čermák.

Takové situace by měl pomoci řešit nový zákon o spotřebitelském úvěru, který začal platit loni v prosinci. Poskytovatelům úvěrů nařizuje dostatečně prověřit platební schopnost žadatele a výslovně požaduje prověření dosavadního splácení závazků spotřebite-

lem. Díky zákonu zmizelo z trhu tisíce drobných poskytovatelů půjček a ti, co dnes chtějí na trhu zůstat, si museli požádat u České národní banky o licenci.

„Věříme, že se trh s úvěry pročistí a licenci k jejich poskytování obdrží pouze poctiví hráči,“ říká Novotná z bankovního registru. Podle Čermáka ze Solusu lze očekávat, že z trhu odejdou ještě další poskytovatelé, kteří sice požádali regulátora o licenci, ale fakticky spíše získávají čas k tomu,

aby svá portfolia klientů prodali některé z renomovaných úvěrových společností.

„Aktuálně podalo žádost o licenci ČNB více než 100 poskytovatelů spotřebitelských úvěrů. Jen třetina z nich však využívá některý ze zavedených registrů klientů informací. Jejich využívání je základním předpokladem, jak v souladu s požadavky zákona dostatečně odborně prověřit schopnost klienta splácet,“ dodává Čermák. **Poznámku čtěte na straně 10**

inzerce

DOROTHEUM
Založeno 1707

Jan MERTA – Bez názvu (ubrousky)
dosažená cena 1 560 000 Kč

PŘÍJEM KONČÍ 27. 9.

Mikuláš MEDEK – Pokus o portrét M.D.S.
dosažená cena 2 280 000 Kč

**SPOLEHLIVOST
SERIÓZNOST
ÚSPĚCH**

Aukční dům DOROTHEUM
Ovocný trh 2, Praha 1
po, st, út: 10-16.30
út: 10-18.30
info@dorotheum.cz

**Nabídněte nám obrazy
do naší předvánoční aukce!**